SLOVNÁ ZÁSOBA II.

Zopakujme si, čo už vieme... Slovná zásoba je súhrn všetkých slov v národnom jazyku (spisovný jazyk a nárečia).

Podľa **štýlovej príslušnosti** ju členíme na:
- hovorové slová,
- knižné slová,
- básnické slová,
- odborné termíny.

Podľa **spisovnosti** ju členíme na:
- spisovné slová,
- nespisovné slová: slangy a nárečia,
- subštandardné slová.

Podľa **významu** ju členíme na:
- plnovýznamové – neplnovýznamové slová,
- jednovýznamové – viacvýznamové slová,
- rovnozvučné slová – homonymá,
- slová s podobným významom – synonymá,
- slová s opačným významom – antonymá.

ČLENENIE SLOVNEJ ZÁSOBY PODĽA DOBOVÉHO VÝSKYTU

1) historizmy – spisovné slová pomenúvajúce javy a predmety, ktoré zanikli a už sa bežne nepoužívajú:
dereš, pandúr, groš, zbojník, mušketier, zlatka, šesták, župa, hajdúch...

2) archaizmy – pomenúvajú predmety a javy, ktoré existujú, ale nahradili ich modernejšie slová, a preto sa nepoužívajú: **stoletie** (storočie), **dejespyt** (dejepis), **árešt** (väzenie), **švec** (obuvník)...

3) zastarané slová – pomenúvajú predmety a javy, ktoré už majú novšie pomenovanie. Používa ich staršia generácia:
gánok (chodba), **bukréta** (kytica), **veselie** (svadba), **apatieka** (lekáreň), **rínok** (námestie)...

4) neologizmy – nové slová, ktoré vznikajú na pomenovanie nových predmetov a javov:
displej, CD-ROM, čip, empatia, web, logo, kalkulačka, mobil, euro...

ČLENENIE SLOVNEJ ZÁSOBY PODĽA PÔVODU

1) domáce slová – majú domáci pôvod: **orech, nôž, krava, zrno, peniaz, noha, kniha, dom...**

2) slová cudzieho pôvodu

- **zdomácnené** – slová, ktoré sa prispôsobili nášmu jazyku:
  škola, žiak, rádio, televízor, víkend, štadión, pauza...
- **internacionalizmy** – slová, ktoré sa používajú vo viacerých jazykoch:
  auto, autobus, futbal, akcia, softvér, kupé, kosínus...
- **cudzie** – slová, ktoré v slovenčine stále pociťujeme ako cudzie:
  miss, šou, sci-fi, feng-šuej, akné, nóbl...

ČLENENIE SLOVNEJ ZÁSOBY PODĽA CITOVÉHO ZAFARBENIA

1) neutrálne slová – nevyjadrujú citový vzťah k pomenovanému predmetu alebo javu:
ruka, myš, vyšívanie, noc, uhorka, ona, urobiť, dnes, jeseň, streda...

2) citovo zafarbené slová – vyjadrujú citový vzťah k pomenovanému predmetu alebo javu. Rozlišujeme:

a) kladné citové zafarbenie
- detské slová: **papať, havo, žiža, bo, hajať, búvať, biba, bobák, brm-brm...**
- hypokoristiká (slová používané v domácom prostredí): **oco, miláčik, Peťo, Anča, mamina...**
- zjemňujúce slová: **odísť na večnosť** (zomrieť), **nie najšikovnejší** (hlúpy)...
- zdrobneniny: **prštek, motýlik, babička, domček, nôžka, Paľko, Zuzička...**

b) záporné citové zafarbenie
- zhoršujúce slová/pejoratíva: **fušer, telivo, frajer, farizej, babrák, zdochnúť...**
- hrubé slová: **žrať, riť, grcať, sopeľ...**
- vulgarizmy – nadávky

Slovnú zásobu nájdeme spracovanú v slovníkoch: **Krátky slovník slovenského jazyka, Slovník súčasného slovenského jazyka, Slovník cudzích slov/Veľký slovník cudzích slov.**

Vydalo vydavateľstvo: **PUBLICOM s.r.o.,** VYDAVATEĽSTVO – VYDAVATELSTVÍ – PUBLISHING – VERLAG, P.O.BOX 90, 971 01 Prievidza, SLOVENSKÁ REPUBLIKA, **www.publicom.sk,** e-mail: publicom@publicom.sk
Distribúcia pre ČESKÚ REPUBLIKU: **PUBLICOM CZ s.r.o.,** Kurim 291, 742 53 Kunín, ČESKÁ REPUBLIKA, **www.publicom.cz,** e-mail: publicom@publicom.cz